

31 באוקטובר 2021

לכבוד

הועדה לקידום מעמד האישה

בראשותה של חה"כ עאידה תומא סלימאן

v3@knesset.gov.il

הנדון: ניתוח מגדרי של הצעת תקציב המדינה לשנים 2021-2022

נכון ל-2020, מיקומה המביש של ישראל באינדקס העולמי לפער המגדרי הוא 64 מתוך 144 בעיקר על שום הייצוג הנמוך בתפקידים פוליטיים. עם בחירתה של ממשלת השינוי והגדילה המשמעותית במספר הח"כיות והשרות המכהנות אנחנו מקוות לראות את עלייתה של ישראל במיקומה באינדקס העולמי **אבל** יותר מכך אנחנו מקוות לראות שינוי משמעותי במדיניות הממשלה והכוללת בנושא המגדרי בכלל ובתקצוב המגדרי בפרט. עמדת המוצא שלנו היום, 2021 הינה שיש לפעול לשינוי המציאות כפרוייקט דחוף ומיידי, ולחדול מהפעולות ארוכות הטווח כפתרון. יש להפעיל גישה של דחיפות ומיידיות, ולהציב את כל הפתרונות והכלים המצויים בשימוש בתחומים אחרים, כמפורט להלן.

כביטוי ראשון לכך, יש מיידית להוסיף סעיף בפרק עקרונות התקציב המפרט את עקרון השוויון המגדרי כחלק מעקרונות התקציב ודחיפות התיקון.

הערטנו הכללית לאופן הצגת התקציב היא כי פרק ה', בו הניתוח המגדרי, מתייחס אך ורק לצד של צוות המשרד, עובדיו ועובדותיו, ואיננו מציג, מה שדעתנו מתחייב, את התקציב בחלוקה מגדרית גם של מקבלי השירותיפם, הלקוחות, האזרחים והאזרחיות. כל זה חסר ויש להציגו כחלק מן התקציב. אחריות המשרדים היא גם לגבי השירות השיוויוני ולא רק ענינים של העובדים והעובדות, חשובים ככל שיהיו.

כמו כן, בתקציב של כל משרד ומשרד יש לכלול:

1. את החלוקה התקציבית בין המגדרים
2. את שכר הגברים לעומת הנשים
3. את פילוגי הדירוגים בין גברים לנשים
4. תקצוב לפעולות הכשרה והטמעת שיוויון מגדרי בכל משרד ומשרד

הנחת העבודה שלנו היא שיש לפעול במהירות ובנחרצות ולהניח מטרות מעשיות ומחייבות בלוח זמנים קצר במיוחד לתיקון העול של הפער המגדרי בישראל, ולהימנע ולחדול מהצבת יעדים "רכים" של שאיפות ורצונות שאינם מדידים ואינם מידיים.

הנחת עבודה נוספת שלנו היא שחקיקה ואכיפה חד משמעית ומחייבת ופעולות להבניית מציאות שיוויונית מיידית היא אפשרית וחיונית ליצירת מציאות שיוונית כאן ועכשיו.

לאור כך, בנסיבות הפוליטיות והחברתיות של 2021, יש לקבע במסמרות מציאות של שיוויון מגדרי ולסיים עם התהליכים המתמשכים כבר למעלה ממאה, עם תוצאות בלתי מספקות ובלתי יציבות **ולהביא אותן לידי ביטוי בתקציב המדינה**.

הצעתנו לתקציב: **הקמת אקסלרטור ממשלתי**, כולל מינוי "פרוייקטור/ית" שיתכלל את כל הנחוץ, יפעל ויביא לתוצאות ומציאות שיוויונית תוך 3 שנים. אקסלרטור, המאיץ, יתוקצב ויצויד בכלים ותקציבים ויפעל באופן ממוקד להבניית מציאות שיוונית כאן ועכשיו (3 שנים הן טווח מספיק לשינויי המציאות).

- להוביל לתיאום אפקטיבי בין הגופים העוסקים בנושא, למשרדי הממשלה ולארגוני החברה האזרחית הפועלים בשטח
- לקבע במדדים שוויוניים מאוזנים ומחייבים (אכיפים) את השוויון בחינוך ולקבוע תקציב ראוי משוריין.
- לקבע במדדים שוויוניים מאוזנים ומחייבים (אכיפים) את השוויון בתעסוקה ולקבוע תקציב ראוי משוריין.
- לקבע במדדים שוויוניים מאוזנים ומחייבים (אכיפים) את השוויון בשכר ולקבוע תקציב ראוי משוריין.
- לחוקק חוקי שוויון רוחביים ומערכתיים (אכיפים) בייצוג בחקיקה. ולקבוע תקציב ראוי משוריין לצורך כך.
- להוביל הטמעת חשיבה מגדרית ותקצוב מגדרי בכל משרדי הממשלה כולל הכנסת עקרון שוויון מגדרי להצעת התקציב הקרובה כפריזמה מחייבת לכל הסעיפים כולם, ולפעול להבניית תודעה ופעולה של שוויון מגדרי בקרב נשים וגברים כאחד, ובכלל המגזרים כולם. לתקצב ולשריין תקציב לכך.
- לפעול באופן בולט, מחייב ומדיד להעלאת מודעות ציבורית ושינוי תודעה ציבורית על התאמתן של נשים לתפקידי מפתח. לשריין תקציב ראוי חכם.
- לחוקק חוקים מחייבים ואכיפים לקיומה של מציאות של שיוויונית מגדרית, של ייצוג נשים במוקדי כל קבלת החלטות במרחב הציבורי, ממשלתי ועסקי ולתקצב את הפעילות הזו כדי להפעילה באופן מדורג עד לסיומה בתוך 3 שנים.
- לאתר נשים ולהכשירן ולעודדן להשתלב בתפקידי מפתח אילו ולתמוך בהן בעבודתן הציבורית ובכלל
- להביא למציאות שיוויונית לאלתר ולחדול מהגישה התהליכית הבלתי נגמרת.

פעולות מומלצות ומידיות:

1 – הקמת אקסלרטור כמתואר לעיל אשר יפעל כאורגן מקדם, מייצר פעולות, מתוקצב, מביא תוצאות, ובראשו פרויקטור/ית, ל 3 שנים פעילות + 3 שנים מעקב וביסוס ואכיפה.

2 - בחקיקה

1. לקבוע חובת 50% נשים ו 50% גברים בדירקטוריונים, כמובן ממשלתיים, ציבוריים ותאגידיים, כולל פרטיים מסדר גודל מסויים ומעלה. יש להביא חקיקה רוחבית ועקרונית ולהיזהר מחקיקה נקודתית שתחייב חקיקות רבות נוספות. כך יש לחוקק חובת שוויון מגדרי בדירקטוריונים אזי החוק יחייב את כלל הארגונים והתאגידים.
2. כנייל לגבי תפקידים בכירים, ותפקידים בכלל בארגונים ציבוריים, ממשלתיים ואחרים הנסחרים בבורסות, והאחרים. כלומר, מנכ"ליות, סמנכ"ליות ודרגים בכירים דומים.
3. לייסד בחקיקה גוף המנטר בפועל את השוויוניות וההוגנות – אם זו הרשות למעמד האישה (מוצע בזאת - הרשות לשוויון והוגנות מגדרית). אזי יש להציב לה מטרות רחבות יותר ולקיים ניטור רחב ושיטתי, כשלצידו, בחקיקה אכיפה ותקציבים.

4. לייסד בחוק גופי מעקב ואכיפה בארגונים והמוסדות השונים, כולל אמצעי אכיפה ומשטור.
5. **לטווח הקצר** – לקבוע חובת שיווניות מגדרית והוגנות מגדרית. כדי לממש את השוויוניות וההוגנות – יש לאפשר ואף לחייב העדפה מתקנת לפרק זמן קצוב בכל מקום שאין בו הוגנות מגדרית ושוויוניות. זאת, עד להשגת השוויון, כאמור, בטווח של 3 שנים. (מקרים חריגים יטופלו בועדת חריגים במשורה).
6. **לטווח הארוך** – להטמיע במערכות החינוך ותרבות – לתכנן, לתקצב ולפעיל במהלך 3 השנים הקרובות פעילות אינטנסיבית (אקסלרטיבית) עד שלא יהיה צורך בהעדפה מתקנתו השוויון המגדרי יהפוך לנורמה וערך מרכזי סטנדרטי. (יש להניח שישארו כיסי אי שוויון נקודתיים, אולם החקיקה המחייבת ממילא תצמצמם באופן הולך וגובר בלוח זמנים הקצר של 3 שנים).
7. בתום 3 השנים, להבנות גוף מנטר וחובות שיוותרו בחוק, כדי להבטיח ביסוס ויציבות לשוויוניות וההוגנות המגדרית.

מוצאות לנכון לציין לטובה, הישגים בולטים של העמותה -

- משנת 2017 עמותת כ"ן משמשת כגוף מייעץ לאו"ם בנושא שוויון מגדרי
- קידום שלוש הצעות חוק בנושא ייצוג ושוויון מגדרי בישראל
- 7 בוגרות של העמותה מכהנות בכנסת ה-24 כחברות כנסת (מתוך 36 נשים מכהנות, 20% מכלל הח"כיות)
- 3 בוגרות של העמותה מכהנות כראשות ערים (מתוך 15 ראשות ערים, 20% מכלל ראשות הערים)
- 20 בוגרות של העמותה התמודדו לתפקידי ראשות רשויות בבחירות המוניציפליות בשנת 2018
- הקמת מערך הכשרה ארצי לקידום נשים לתפקידים ציבוריים ופוליטיים
- מעל 100 מחזורי הכשרה ולימוד ובהם אלפי משתתפות
- הכשרת עשרות רבות של צעירות למנהיגות ציבורית ואקטיביזם חברתי
- הכפלה פי 10 במספר הנשים בעמדות מפתח ברשויות המקומיות
- התמודדות של כ- 25% מבוגרות ההכשרות שלנו לתפקידים פוליטיים

בברכה

מיכל יודין - מייסדת ונשיאת העמותה

ד"ר עו"ד אורית רישפי לביא - חברת ועד מנהל וסגנית וממלאת מקום יו"רית עמותת כ"ן

חברות ועד מנהל העמותה: דפנה מנור, סוזי בר, אינג' ענת זיצ'ק פנחס, רו"ח עינת דלומי לוי, פרופ' אבי דגני, אפרת יהודאי

ד"ר מזל שאול - מנכ"לית עמותת כ"ן